

EYLÜL 2024
SAYI-9

Örgütlenme Bülteni

“

2024-2025
EĞİTİM ÖĞRETİM
DÖNEMİNDE
TÜM ÖĞRENCİ VE
EĞİTİM EMEKÇİLERİNE
BAŞARILAR
DİLERİZ..

”

EğitimİŞ

www.egitimis.org.tr

1. Ailelerin 2024-2025 dönemi okul alışverişi için bütçelerinden ayırmaları gereken minimum pay işçi ve emekli maaşı ile karşılanabilir mi?

Her eğitim-öğretim döneminin başında ailelerin katlanmak zorunda olduğu okul masrafları artış göstermektedir. Ancak içinde bulunduğumuzda dönemde sıkça tartışılan yüksek enflasyon oranlarına karşı düşen alım gücü ile birlikte geçmiş yıllara göre masraflardaki artış sürdürülemez boyutlara ulaşmıştır.

Eğitim-İş olarak Ankara özelinde yapmış olduğumuz eğitim masrafları araştırmasında elde ettiğimiz sonuçlar okul hazırlığı için kişilerin bütçelerinden ayırmak zorunda olduğu payın önemli ölçüde arttığını göstermektedir. 2024-2025 dönemi eğitim masrafları kapsamında bir öğrencinin yapmak zorunda olduğu en temel kırtasiye alışverişinin (siyah kurşun kalem (2 tane), kırmızı kurşun kalem (2 tane), silgi, defter (7 tane), sulu boya, kuru boya, pastel boya, beslenme ve okul çantası, suluk, kalemtırış, kalemlik, resim defteri), giyim alışverişinin (pantolon (2), tişört (2), ceket/hırka, eşofman takımı), ulaşım harcamasının ortalama fiyatları eğitim düzeylerine göre ayrı ayrı hesaplanmıştır.

KIRTASIYE ve OKUL ÖNCESİ İÇİN KAYIT PARASI¹		
Anasınıfı (çanta, beslenme vs. ² gerekli materyaller ve kayıt parası)		8.267 TL
Anaokulu ve lise bünyesinde uygulama sınıfı bulunan okullar (çanta vs. gerekli materyaller ve kayıt parası)		12.857 TL
İlkokul (kırtasiye) ³		3.304 TL
Ortaokul (kırtasiye)		2.650 TL
Ortaöğretim (kırtasiye)		2.650 TL
SERVİS		
	Aylık	Yıllık
Kısa mesafe	1.860 TL	16.745 TL
Uzun mesafe (3 km-6 km)	2.050 TL	18.450 TL
Uzun mesafe (6 km-10 km)	2.370 TL	21.320 TL
Uzun mesafe (10 km-15 km)	2.757 TL	24.810 TL
OTOBÜS KULLANANLAR İÇİN ABONMAN (1 AYLIK)		
		300 TL
GİYİM⁴		
		6.074 TL

1-Araştırmada yer alan okul öncesi kayıt ücretleri Ankara ili için belirlenen miktarlar dikkate alınarak 9 ay için hesaplanmıştır. Anasınıfı aylık 725 TL, anaokulu ve lise bünyesinde uygulama sınıfı bulunan okul öncesi eğitimler ise aylık 1235 TL'dir.

2-Çanta, beslenme çantası, beslenme kabı, suluk fiyatlarını ifade etmektedir.

3-İlkokul için çanta, beslenme çantası, beslenme kabı, defter, kalem, silgi, suluk, kalemtırış, cetvel, kalemlik, boya kalemleri fiyatlarını ifade etmektedir. Ortaokul ve ortaöğretim için defter, kalem, silgi, suluk, kalemtırış, cetvel, kalemlik, boya kalemleri fiyatlarını ifade etmektedir.

Ankara özelinde yapılan araştırmada bir öğrencinin; henüz herhangi bir yardımcı kitap, okuma kitabı, ek resim malzemeleri gibi birçok masrafın eklenmediği yalnızca okula gidebilmek için ihtiyaç duyduğu minimum alışverişin yapılması halinde ortaya çıkan kırtasiye masrafı tüm zorunlu eğitim seviyelerinde ayrı ayrı hesaplanmıştır. Bu hesaplama bakanlık tarafından parasız temin edilmesine rağmen yeterli bulunmayan kitaplara ek olarak istenecek kaynaklar ve diğer harcamalarda eklendiğinde en az 1000 TL fazla harcama kaleminin çıkacağı açıktır. Bu hesaplama yalnızca bir çocuk sahibi, ailelerin okul başlamadan önce katlanacağı minimum maliyettir ve birden fazla çocuk olması halinde ikiye katlanacaktır.

Zorunlu harcama kalemleri kırtasiye ile sınırlı kalmayıp ulaşımı da kapsamaktadır. Evi okuluna yürüme mesafesinde olmayan öğrenciler için servis ya da otobüs kullanımı şarttır. Ankara’da belirlenen okul servis ücretleri kısa ve uzun mesafe olarak ayrı ayrı açıklanmış ve aylık ödenmesi halinde kısa mesafe 1.860 TL uzun mesafe ise minimum 2.050 TL olmuştur. Yıllık ödenmesi halinde ise kısa mesafe neredeyse asgari ücret tutarında olurken uzun mesafe asgari ücretin üzerinde belirlenmiştir. Sonuçta yıllık ödeme yapmak asgari ücretli aileler ve emekliler için imkânsız, kamu emekçileri için ise oldukça zordur.

Sene Başında Ailelerin Tek Öğrenci İçin Yıllık Düzeyde Yapması Gereken Minimum Toplam Harcama Tutarları

Anaokulu ve lise bünyesinde uygulama sınıfı bulunan okullar

Mesafeye göre tarife	Ulaşım (yıllık tutar)	Çanta vs. gerekli materyaller ve kayıt parası	Toplam (yıllık)
Kısa mesafe (servis) yıllık	16.745 TL	12.857 TL	29.602 TL
Uzun mesafe (3 km-6 km) (servis) yıllık	18.450 TL	12.857 TL	31.307 TL
Uzun mesafe (6 km-10 km) (servis) yıllık	21.320 TL	12.857 TL	34.177 TL
Uzun mesafe (10km-15 km) yıllık (servis)	24.810 TL	12.857 TL	37.667 TL
Abonman (9 aylık) (otobüs)	2.700 TL	12.857 TL	15.557 TL

Anaokulu ve lise bünyesinde uygulama sınıfı bulunan okullar için Ankara ili özelinde belirlenen kayıt ücreti aylık 1.235 TL yıllık yani 9 aylık 11.115 TL olmuştur. Buna ek olarak ulaşım ve en gerekli olan harcamalar eklendiğinde ortaya çıkan sonuca göre bir ailenin bir çocuğunu okul öncesine gönderme maliyeti sene başındaki minimum hesaplama ile en düşük 15.557 TL’ye denk gelmektedir.

4- Giyim için 2 tişört, 2 pantolon, ceket/hırka, eşofman takımı ifade edilmektedir.

Anasınıfı

Mesafeye göre tarife	Ulaşım (yıllık tutar)	Çanta vs. gerekli materyaller ve kayıt parası	Toplam (yıllık)
Kısa mesafe (servis) yıllık	16.745 TL	8.267 TL	25.012 TL
Uzun mesafe (3 km-6 km) (servis) yıllık	18.450 TL	8.267 TL	26.717 TL
Uzun mesafe (6 km-10 km) (servis) yıllık	21.320 TL	8.267 TL	29.587 TL
Uzun mesafe (10km-15 km)yıllık	24.810 TL	8.267 TL	33.077 TL
Abonman (9 aylık)	2.700 TL	8.267 TL	10.967 TL

Anaokuluna göre daha düşük bir kayıt ücreti olan anasınıflarına giden çocuklar için aileler aylık 725 TL yıllık yani 9 aylık 6525 TL ödemek zorundadır. Bu durumdaki gerekli harcama ve ulaşım maliyeti ile minimum öğrenci maliyeti 10.967 TL olarak belirlenmiştir.

İlkokul

Mesafeye göre tarife	Ulaşım (yıllık tutar)	Kırtasiye	Giyim (2 tişört, 2 pantolon, ceket, eşofman takımı)	Toplam (yıllık)
Kısa mesafe (servis) yıllık	16.745 TL	3.304 TL	6.074 TL	26.123 TL
Uzun mesafe (3 km-6 km) (servis) yıllık	18.450 TL	3.304 TL	6.074 TL	27.828 TL
Uzun mesafe (6 km-10 km) (servis) yıllık	21.320 TL	3.304 TL	6.074 TL	30.698 TL
Uzun mesafe (10km-15 km)yıllık	24.810 TL	3.304 TL	6.074 TL	34.188 TL
Abonman (9 aylık)	2.700 TL	3.304 TL	6.074 TL	12.078 TL

İlkokul düzeyinde eğitim alan ve alacak öğrenciler için (okula yeni başlayanlar baz alınarak yapılacak harcamaların tamamının dikkate alınmasıyla minimum maliyet hesaplanmıştır) en düşük maliyet 12.078 TL olmaktadır.

Ortaokul ve Ortaöğretim

Mesafeye göre tarife	Ulaşım (yıllık tutar)	Kırtasiye	Giyim (2 tişört, 2 pantolon, ceket, eşofman takımı)	Toplam (yıllık)
Kısa mesafe (servis) yıllık	16.745 TL	2.650 TL	6.074 TL	25.469 TL
Uzun mesafe (3 km-6 km) (servis) yıllık	18.450 TL	2.650 TL	6.074 TL	27.174 TL
Uzun mesafe (6 km-10 km) (servis) yıllık	21.320 TL	2.650 TL	6.074 TL	30.044 TL
Uzun mesafe (10km-15 km) yıllık	24.810 TL	2.650 TL	6.074 TL	33.534 TL
Abonman (9 aylık)	2.700 TL	2.650 TL	6.074 TL	11.424 TL

Ortaokul ve ortaöğretim öğrencileri için de yapılan aynı hesaplamada en düşük sene başında bir öğrencinin maliyeti 11.424 TL olarak hesaplanmıştır.

Daha önce de belirtildiği üzere yapılan bu hesaplamalar dönem içinde öğrencilerin almak zorunda kalacakları kitaplar (özellikle YKS ve LGS öğrencileri için) ya da diğer materyaller hariç tutularak yapılmıştır.

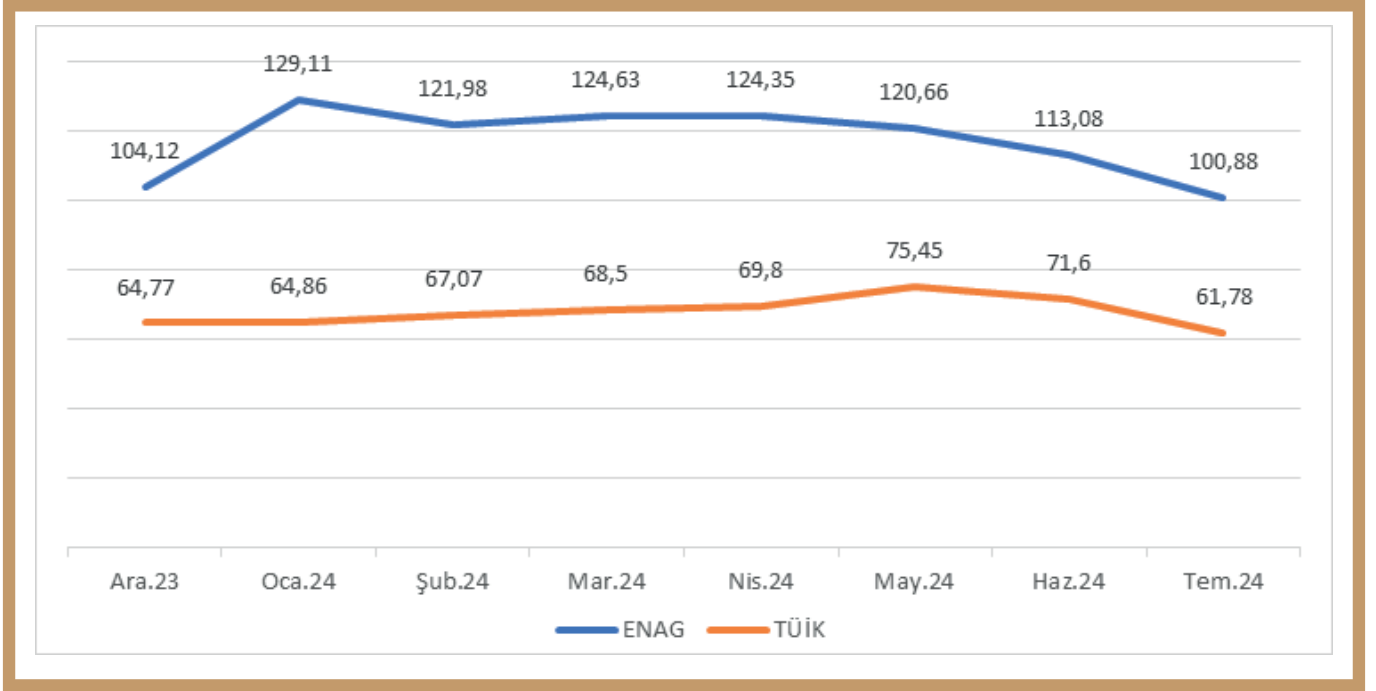
Bu maliyetlere karşın asgari ücretin 17.002 TL, en düşük emekli maaşının 12.500 TL olduğu Türkiye’de insanların kira, faturalar, mutfak masrafları gibi yüksek fiyatlarda belirlenen birçok sabit giderini dikkate aldığımızda zaten zorda olan aileleri geçen yıllara göre daha fazla artan eğitim masrafları ile birlikte bir kat daha zorlaşan şartların beklediği açıktır.

Araştırmamızda dikkat çeken konulardan biri de ürünlerin kırtasiye, market ve mağazalara göre ciddi anlamda değişen fiyatlandırılma politikasıdır. Enflasyonun yarattığı karına kar katma hırsıyla hareket eden üretici ve satıcının hedefinde bu sıralar eğitim harcamaları yapan veliler vardır. Bu tutuma karşı herhangi bir denetleme politikası gütmeyen devlet, çocukların ve ailelerin mağduriyetine ortak olmaktadır.

2. 2024 yılı ağustos ayı enflasyon oranı ile birlikte yılın ikinci altı ayında iki aylık ortalama enflasyon oranı kaç olmuştur? Altı ayın sonunda altı aylık ortalama enflasyonun işçi, emekli ve kamu emekçisini enflasyon artışına karşı koruması mümkün olur mu?

2024-2025 eğitim öğretim yılı 9 Eylül 2024 tarihinde başlamış, velilerin okul alışverişi için ayıracağı payın düzeyi yapılan piyasa araştırması ile belirlenmiştir. TÜİK’in uzun zamandır düşük hesapladığı ve enflasyonun reel gelire (satın alma gücüne) olan negatif etkisi ENAG tarafından açıklanan daha gerçek oranlarla da görülebilmektedir.

TÜİK ve ENAG Verilerine Göre Enflasyon Oranları (%)

Kaynak: TÜİK ve ENAG resmi internet sayfalarından alınan veriler kullanılarak oluşturulmuştur.

TÜİK tarafından en son ağustos ayı için açıklanan enflasyon oranı %51,97 olmuştur. Bu durumu maliye bakanı dezenflasyon sürecine giriş olarak ilan etse de TCMB fiyat artışında ciddi bir azalmanın görülmediğini ifade etmiştir. Dezenflasyon açıklamasına yönelik temel soru; Baskılanan dolar kuru, %50'de kalan faiz oranı, artmayan asgari ücret, azaltılan tüketime rağmen hala artan fiyatların, ürünlere gelen zamların nedeni nedir? Halkın yoksullaşmasından başka hiçbir işe yaramayan tüm bu önlemler aslında neye hizmet etmektedir? Cevap açıktır; tüm Türkiye elbirliği ile bir grup sermayedarı zengin etmek, yoksulu ise daha fazla yoksullaştırmak için kurgulanmış düzenin işleyişi için çalıştırılmaktadır.

3. Türkiye ekonomisi stagflasyona mı giriyor? Ekonomiye etkisi nedir?

1970'li yıllara gelindiğinde OPEC (Petrol İhraç Eden Ülkeler) ülkelerinin petrol ihracını azaltmasıyla yaşanan ekonomik kriz işsizlik ve enflasyonun aynı anda artmasına neden olmuş, bu durum stagflasyon olarak tanımlanmıştır.

Türkiye'de 2020 pandemi dönemi sonrasında dünyada yaşanan enerji krizi ve yanlış faiz politikası nedeniyle artan enflasyon 2024 yılına kadar artışını sürdürmüş alınan birçok önleme rağmen sorun giderilememiştir. Bu durum zaman içinde ekonomide durgunluğu beraberinde getirmiş ve üretimde daralmanın etkisiyle işsizlik oranlarında artış görülmeye başlanmıştır. Kısacası Türkiye, 1970'li yıllarda tanımlanan STAGFLASYON sürecine girmiştir. Yani ekonomide artan enflasyonun sonucu olarak durgunluk başlamış, tüketim buna bağlı olarak üretim azalmış ve işsizlik artmıştır.

Sanayi alanında Haziran ayı için yaşanan -%4,7'lik daralmanın etkisiyle 2024 yılı Haziran ayı işsizliği %9,2'ye yükselmiştir. Atıl işgücü olarak adlandırılan geniş tanımlı işsizlik ise %25,4'ten %29,2'ye çıkmıştır.

Sonuçta ekonomide artan enflasyona bir de artan işsizlik oranlarının eşlik etmesi yani stagflasyonun yaşanması kaçınılmaz görülmeye başlanmıştır. Durum bununla sınırlı kalmamış Türkiye'nin en önemli sanayi kolu olan ve en fazla ihracatını yaptığımız faaliyet kolu olan motorlu kara taşıtları üretimindeki daralma -%9,7 olmuş ve bu durum ihracata haliyle ithalata da yansımıştır. İhracat haziran ayında %8,3 ithalat ise %4,4 azalmıştır. Bu kadar karmaşa ve negatif görünümün beklenen sonucu cari fazladır ki Haziran 2024'te beklendiği üzere Türkiye 407 milyon dolar fazla vermiştir.

Peki nasıl olur da üretim ve ihracat azalırken cari fazla söz konusu olur?

Cari işlemler dengesi mal, hizmet, gelirler ve cari transfer hesaplarına yıl boyunca yapılan kayıtların toplamından oluşmaktadır. Bu dört alt kalemden en fazla açık veren ve ağırlığı en fazla olan mal dengesi kalemidir.

Haziran ayında ülkedeki ihracat azalmış, oldukça düşük düzeyde olan dövizin daha fazla azalmış olmasıyla birlikte ithalatın gerilemesi de kaçınılmaz olmuştur. Sonuçta ülkedeki döviz kıtlığının yarattığı ithalat gerilemesi mal dengesinde ihracat ile ithalat arasındaki farkın azalmasını sağlamış ve cari fazla verilmiştir.

Burada dikkat edilmesi gereken durum ve elde edilen sonuç Türkiye'de cari fazla verilmesinin arkasında durmuş üretim artmış işsizlik oranlarının olmasıdır. Yani cari fazla, bir başarının ürünü olarak değil üretim ve ihracatın azalmasıyla ülkeye giren dövizdeki azalmanın ithalatı engellemesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Kısacası Türkiye'de cari fazla demek, durgunluk demektir.

4. Örgün eğitimi özendirceğiz diyerek açık liseye geçiş şartların zorlaştıran bakanlığın bu karardan dönüp tekrar açık liseye geçişi kolaylaştırmasının ardında yatan neden nedir?

Milli Eğitim Bakanlığı zorunlu eğitim sürecinin son aşaması olan ortaöğretime geçen ve bu süreci örgün tamamlama yerine açık liseye geçerek yani okula gitmeden bitirmeyi tercih edenlerin sayısındaki artışa karşılık önlem almak istemiş ve 8 Eylül 2023 tarihinde konuya ilişkin düzenleme getirmiştir. Özellikle kız çocuklarını okula göndermek istemeyen aileler için bir seçenek olarak değerlendirilen açık liselere geçişin zorlaştırılması ve eğitimin örgün yapılmasına ilişkin alınan bu karar, 13 Ağustos 2024 tarihinde yayımlanan Resmi Gazete'deki değişiklik ile önemini yitirmiş, MEB aldığı karardan dönmüştür.

8 Eylül 2023 tarihinde getirilen düzenleme ile açık öğretim lisesine geçmek için; yaş şartını sağlamayan (büyük olan), öğrenciyken evli olan, evde ve hastanede eğitim verilerek öğrenim görenler ile Bakanlıkça mazereti uygun görülenler, örgün ortaöğretim kurumlarında okuma hakkını kaybeden öğrencilerin (ikinci defa sınıf tekrarına düşenler) açık liseye gidebileceği veya nakil yapabileceği belirtilmiştir. Böylece bu şartların dışında kalan tüm öğrencilerin örgün eğitime devam etmesinin sağlanması amaçlanmıştır. Bu kararın bile öğrencilerin örgün eğitimden, özellikle ortaöğretim son sınıfta uzaklaşmasına engel olamadığı görülmüş ve temel liselere kayıt yaptıran ancak okula devam etmeyip özel kurslara giderek YKS için hazırlık yapmayı tercih eden "hayalet öğrenci" sorununu ortaya çıkmıştır. Bu sorunla dahi baş edemeyen Milli Eğitim Bakanlığı amacından daha bir yıl bile dolmadan vazgeçmiş ve açık liseye yönelik yeniden düzenleme yapmıştır.

13 Ağustos 2024 tarihli Resmi Gazete’de yer aldığı üzere Milli Eğitim Bakanlığı açık liseye geçiş şartlarına yenilerini eklemiştir. Buna göre örgün ortaöğretim kurumlarından açık öğretim liselerine geçiş yapmak isteyenlerin yapılan değişiklikte belirtilen durumlardan birinin ortaya çıkmasından itibaren altı ay içinde başvuru yapması halinde geçiş haklarının bulunduğu belirtilmiştir.

Bu düzenleme ile; “anne veya babası vefat eden, koruyucu aile yanına yerleştirilen, aylık bağlanan şehit ve gazi çocuğu olan, milli sporcu olan, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu mezunu olup tercih yapmadığı için herhangi bir örgün ortaöğretim kurumuna yerleşmemiş olan, dokuzuncu sınıfta özürsüz devamsızlık hakkını dolduran, Bakanlık Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün hafızlık modüllerine kayıtlı olanlar ile Diyanet İşleri Başkanlığınca açılan Kur’an kurslarında hafızlık eğitimi ve/veya bu alanı destekleyici Arapça ve Temel İslam Bilimleri eğitimi alan, millî sporcular dışında bireysel veya takım sporlarında en az üç yıl faal lisanslı olarak yarışmalara katılan sporcular ve Türkiye olimpiik hazırlık merkezleri ile sporcu eğitim merkezlerine kayıtlı olan öğrenciler veli talebi doğrultusunda Açık Öğretim Lisesi, Mesleki Açık Öğretim Lisesi veya Açık Öğretim İmam Hatip Lisesine nakil ve geçiş yapabilirler.” ifadelerine yer verilmiştir.

Yapılan değişiklik ile özellikle öğrencilerin Kur’an kurslarında hafızlık eğitimi ve/veya bu alanı destekleyici Arapça ve Temel İslam Bilimleri eğitimi almasının ayrıcalıklı bir durum olarak gösterilmesi ve bu gerekçeyle örgün eğitimden kopmasının ya da koparılmasının önünün açılması başta belirtildiği gibi özellikle kız öğrencilerin eğitim hayatından koparılmasına tekrar kapı aralamıştır. Bu düzenleme, laik eğitimin özünden uzaklaşarak, eğitim sürecine dini kurumların ve tarikatların etkisini sokmakta ve eğitim sisteminin laik yapısını zayıflatmaktadır.

MEB açıkça öğrencileri, dini kurumların baskılarından dayatmalarından kurtarmamış aksine bu kurumlarla anlaşma içinde olmaya devam etmiştir.

Laik eğitim anlayışının temel prensiplerinden biri olan, tüm öğrencilerin eşit ve ayrımcılığa maruz kalmadan eğitim alması gerekliliği, bu düzenlemelerle ciddi şekilde tehdit altına girmektedir. Sonuçta açık liselere geçişin zorlaştırılması için adım attığını söyleyen MEB’in sözde iradesi, cemaat ve tarikatların müdahale etmesine kadar geçen sürede geçerli olmuştur.

5. Okullarda kayıt parasının alınmadığını söyleyen Millî Eğitim Bakanlığı temizlik ve güvenli okul şartının sağlanması koşullarını yerine getiriyor mu?

2024-2025 dönemi başlarken devlet okullarında eğitimin parasız olup olmadığı konusu üzerine tartışmalar başlamış ve bakan kayıt parası alınmadığını defalarca ifade etmiştir. Fakat parasız ve kamusal eğitim sadece kayıt parası alınmadığında sağlanamamaktadır ki bazı okullarda öğretmen tercihi okul tercihi karşılığında bu para da alınmaktadır. Buna ek olarak okullar temizlik ve güvenlik amacıyla dönem içinde okul aile birliği aracılığıyla velilerden para talep etmekte ve veliler çocukları söz konusu olduğu için talebe duyarsız kalamamaktadır.

Konuya ilişkin tepkimizi ortaya koymak ve bakanlığın tüm okullarda temizlik ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli finansmanı sağlamak zorunda olduğunu hatırlatmak için Eğitim-İş olarak 16 Eylül 2024 tarihinde Ankara'da Millî Eğitim Bakanlığı önünde, diğer illerde ise il/ilçe müdürlükleri önünde basın açıklaması yaparak sağlıklı eğitim ve güvenli okulları sağlanmadığını ifade ettik. Ülke içinde tüm çocuklar eşit eğitim hakkına sahiptir. Devlet tüm okullarda güvenlik, temizlik ve daha birçok durumu öğrencilere sunmak zorundadır. Kamusal ve parasız eğitim ancak bu şekilde sağlanabilir.

EĞİTİM-İŞ BÜLTENİ

Eğitim İş Yayınları, Ankara
Eylül 2024

EĞİTİMİŞ ADINA SAHİBİ

Kadem ÖZBAY / Genel Başkan

YAYIN SORUMLUSU

Bülent METİN / Genel Örgütlenme Sekreteri

RAPOR

Dr. Burcu DOĞAN / Araştırma ve Raporlama Uzmanı

GRAFİK-TASARIM

Hakan ÇELİKARSLAN

İLETİŞİM

Ataç 2 Sokak 43/4 Kızılay-ANKARA

iletisim@egitimis.org.tr

0 312 434 12 06